

01 Voorwoord

In een tijd waarin steeds meer van mensen wordt gevraagd lijkt het logisch dat men vaker voor zichzelf kiest. Maar de waarheid is een andere. Als je goed om je heen kijkt en luistert zie en hoor je dat er veel mensen vrijwillig voor een ander in de weer zijn. Mantelzorgers, belangenbehartigers organisaties voor ouderen, gehandicapten enz. enz.. En dan bent u er ook nog, de PCI-bestuurder die als een spin in een web bij de minste of geringste trilling in beweging komt om te zien of er ergens hulp nodig is. Alleen, in deze tijd waarin alles in kerk en maatschappij zo snel verandert is het soms even zoeken naar de juiste insteek. Maatschappelijke en sociale veranderingen zijn aan de orde van de dag. De laatste grootte verandering op het sociaal terrein is nog niet eens goed uitgekristalliseerd en wordt nu op sommige gemeentehuizen door ambtenaren die op gemeentelijk niveau met de invoering van deze wet zijn belast, de Wet Maatschappelijke Ontwrichting genoemd. Dat wil nogal wat zeggen.

Hier ligt dus niet alleen een uitdaging voor de gemeenteambtenaren om ondanks alle tegenslag die zij als gevolg van een steeds verder terugtrekkende landelijke overheid krijgen te verwerken, toch iets goeds van deze wet te maken. Maar hier ligt ook voor u, PCI-en, een uitdaging. Hoe speelt u hier op in? Hoe kunt u, nu de mazen in het sociale netwerk steeds wijder worden, de mensen die er doorheen vallen opvangen? Dat zal u als enkelvoudige PCI binnen een groot parochieverband waar soms de grenzen van het verband niet met de gemeentegrens samenvallen, beslist niet meevallen. Iedere keer opnieuw, zelf het wiel uitvinden is zeer vermoeiend. Dat hoeft u niet te doen wanneer u gaat samenwerken met PCI-en binnen uw parochieverband op weg naar missionaire geloofsgemeenschappen. Voor zover mogelijk kunt u deze samenwerking uitbreiden met andere kerkgenootschappen en organisaties die ook op dit terrein actief zijn. Dit kan u ook een extra mogelijkheid bieden om als gezamenlijke kerken voor een plaats in de cliëntenraad WMO te pleiten.

Niet alles kan via het zorgloket binnen de WMO worden geregeld. Soms zijn er geld en/of ideeën nodig. Het DKCI-bestuur wil u daarbij graag helpen. Deze 51^e Nieuwsbrief doet u een aantal ideeën en voorstellen aan de hand die u hierbij verder kunnen helpen. In hierop volgende artikel wordt het Oecumenisch onderzoek Armoede in Nederland 2008 aangekondigd. Wij vragen hiervoor uw medewerking. De resultaten worden zodanig gepubliceerd zodat u er op een eenvoudige wijze kennis van kunt nemen. Dan staat er een zeer lezenswaard artikel over WMO en Mantelzorg afgedrukt. Na enkele beschrijvingen voor PCI-en om geld te genereren, vindt u een artikel over de inrichting van een Gemeenschappelijk Caritas Fonds. Een fonds dat kort gezegd beoogd voor zo min mogelijk kosten en met zo min mogelijk risico, zoveel mogelijk geld van geld te maken. Om u het besturen van uw PCI wat gemakkelijker te maken organiseren wij in samenwerking met LUCE een besturencursus voor PCI-besturen. Deze cursus gaat in op de bestuurlijk juridische kant van uw werk. De eerste cursus wordt in maart 2008 en de laatste in het voorjaar 2009, gegeven. Om in de toekomst wat eenvoudiger en goedkoper met u te kunnen communiceren vragen wij u, voor zover u hier nog niet aan toe bent gekomen, nogmaals uw E-mailadres aan ons door te geven. Voor nog een aantal andere goede ideeën verwijzen wij u naar het in uw bezit zijnde in september jl. ter gelegenheid van de Ariëns Prijs voor Diaconie uitgekomen boekje "Hoe kan ik voor jou een naaste zijn?" Natuurlijk kan in dit nummer, ook al hebt u hiervan op andere plaatsten al kennis kunnen nemen, een artikel over de uitreiking van de Ariënsprijs niet ontbreken. Tot slot vestigen wij, met het oog op de toekomst, uw aandacht alvast op de inbedding van PCI-en in de parochies die binnen afzienbare tijd worden gevormd door het samengaan van de parochies binnen de parochieverbanden.

02 Oecumenisch onderzoek Armoede in Nederland 2008

Vier jaar geleden hebben de bisdommen Breda, Utrecht en Haarlem mee gedaan aan het eerste gezamenlijk onderzoek naar diaconale individuele materiële hulpverlening onder de diaconieën van de toenmalige Samen op Weg Kerken. Initiatiefnemer was de oecumenische landelijke werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA. Het rapport *'De kerk als vangnet?'* verscheen in 2002. Volgens dit onderzoek waren de ervaringen van de protestantse diaconieën en parochiële caritas instellingen vergelijkbaar.

Het aantal mensen dat financieel een beroep doet op de kerken is in 2006 in vergelijking met 2005 met eenderde toegenomen. De diaconieën kregen meer dan 11.000 aanvragen voor hulp. Daarvan werden er bijna 10.000 gehonoreerd. Dat waren er een jaar eerder nog 8000. Er waren per diaconie gemiddeld 8,2 aanvragen, waarvan 7,2 aanvragen werden gehonoreerd. In 2004 waren dat nog 6,1 aanvragen waarvan 5,4 werden gehonoreerd.

Die stijging is ook ervaren bij het landelijk bureau DISK in het aantal telefoontjes en e-mails. Het aantal mensen in nood door armoede is toegenomen in 2006 en 2007.

Ook aan katholieke kant stijgen de aanvragen voor hulp. Diaconale contactpersonen in bisdommen en dekenaten geven aan dat de hulpvraag per individu groter is. Mensen zijn door hun reserves heen. Het PKN onderzoek over 2006 signaleert dat het geld dat per hulpvraag nodig is steeg van 589 naar 719 euro. Het gemiddelde bedrag dat een diaconie besteedt aan de individuele financiële hulpverlening is met 60% toegenomen van € 3.174 in 2004 naar € 5.176 in 2005. Het totaal gegeven hulpbedrag is in vergelijking met 2005 verdubbeld: van 4,5 naar 7,8 miljoen euro. Dat is een stijging van 57% in één jaar.

Aan katholieke kant is volgens de rapportages van de diocesane en dekenale medewerkers voor diaconie de inzet aan hulp ook groter geworden. Zowel per individuele aanvraag als ook bij de deelname aan collectieve hulp, zoals noodfondsen, voedselbanken, ruilwinkels, kledingwinkels, eerste opvang, ontmoeting, inloop, en allerlei vormen van eethulp.

Resultaten uit het onderzoek van 2006

Van alle diaconieën is 78% betrokken bij de problematiek van armoede in Nederland. Van deze groep verleent 80 procent hulp door middel van giften en 51 procent verstrekt (ook) leningen. Meer dan de helft geeft materiële hulp in de vorm van voedsel of kleren. Het gemiddelde aantal manieren waarop een diaconie betrokken is bij de armoedeproblematiek is van 2,8 naar 3,8 manieren gestegen.

Nieuw in het onderzoek van 2006 is de vraag of en hoe men armoede actief probeert op te sporen: 60% maakt hier werk van. Contacten met instellingen zoals maatschappelijk werk (59,5%), contacten met organisaties van uitkeringsgerechtigden (49,5%) en publiciteit in het kerkblad (46,8%) zijn de drie meest ingezette instrumenten. Maar ook het aanstellen van een speciale diaken met als taak armoedebestrijding is met 19,6% een vaak voorkomend middel om armoede aan te pakken. Verder zijn informatieverspreiding via folders (19%) en contacten via een ouderling, diaken en/of predikant (18%) vermeldenswaardige activiteiten in het opsporen van armoede.

Ruim een kwart van de diakenen blijkt te maken te hebben met het ingewikkelde woud van regels en formulieren. Bovendien valt het de diaconieën op dat steeds meer mensen: van 9 naar 22% last hebben van schaamte en angst voor instanties. Hulp bij het invullen van formulieren (34%) en hulp bij het aanvragen van belastingteruggave (20%) is verdubbeld in vergelijking met 2005: respectievelijk 23% en 10%.

Nieuw is de betrokkenheid van de kerken bij de voedselbank. Veertig procent is betrokken bij de voedselbanken en een tiende van de kerken heeft zelf een voedselbank opgezet.

De meeste financiële problemen zijn volgens diaconieën in 2006 te vinden bij alleenstaande ouders met kinderen (46,2%), mensen zonder betaald werk (44,0%), asielzoekers (40,6%) ouderen (37,2%) en mensen met een chronische ziekte of handicap (27,0%).

In het voorgaande onderzoek gaf 1,4% van de diaconieën bij deze vraag aan dat ze ook nog een andere groep wilde noemen, en wel 'psychisch kwetsbare mensen' in. IN 2006 is specifiek naar deze categorie gevraagd, met als resultaat dat zij zich met 31,5% een plaats in de top vijf veroverd heeft. Gecombineerd met de hierboven aangegeven knelpunten van formulieren en bureaucratie behoeft het geen lang betoog dat mensen wier psychische weerbaarheid toch al niet zo groot is extra zorg en aandacht verdienen in het armoedebeleid.

Nieuw oecumenisch onderzoek in 2008

Dit jaar hebben de afdeling Dienst In de Samenleving Kerk In Actie PKN en het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad (LKDB), een samenwerkingsverband van de zeven R.-K. bisdommen en enkele landelijke organisaties rond diaconie, besloten om in 2008 samen te werken bij een nieuw oecumenisch onderzoek naar de financiële hulpverlening aan individuen door de diaconale instellingen van kerken. Uniek bij dit onderzoek is dat alle zeven bisdommen meewerken. Ook Vincentius Verenigingen dan wel r.-k Armbesturen wordt gevraagd hoe zij individuele hulp verlenen aan mensen in nood. De Vincentiusvereniging Nederland, landelijk bureau DISK en de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA en drie kleinere protestantse kerken doen mee: de Christelijk Gereformeerde Kerken in Nederland, de Remonstrantse Broederschap en de Algemene Doopsgezinde Sociëteit in Nederland. Het doel van het onderzoek is om evenals in eerdere jaren onderzoek te doen naar hoe diaconieën individuele hulp verlenen aan mensen in nood.

Het jaar 2007 is gebruikt om het project voor te bereiden, een financiële basis te geven, de vragenlijst bij te stellen naar oecumenisch gebruik en iedereen bij het project te betrekken. Nieuw in het onderzoek is dat de vragenlijst ook digitaal beschikbaar komt, waardoor digitaal rondzenden mogelijk wordt. Kerk In Actie, de bisdommen, en de Vincentiusvereniging Nederland zullen in januari 2008 de vragenlijsten naar hun diaconale instellingen toesturen. Tot en met maart is er gelegenheid tot beantwoording. Daarna start de verwerking van de antwoorden.

De resultaten van het diaconale onderzoek Armoede in Nederland 2008 zullen in juni 2008 landelijk gepubliceerd worden. Na deze landelijke presentatie kan elke kerk en elk bisdom de resultaten gebruiken voor publiciteit en doorwerking in de eigen achterban.

03 Gemeenschappelijk Caritas Fonds (GCF)

In het najaar van 2005 is vanuit het dekenaat Gelderland Oost via de Dekenale Diaconale Dienstverlener Gerard Beltman, de vraag binnengekomen om een gezamenlijk beleggingsfonds voor (I)PCI-en in te richten, zodat door de omvang van de inleg een beter rendement kan worden gerealiseerd.

Een eerste inventarisatie van de vermogens van (I)PCI-en in het dekenaat Gelderland Oost leerde:

1° Er is in het dekenaat een potentieel vermogen te vinden dat voor dit doel voldoende is.

2° De meeste (I)PCI-en bankieren bij één bank.

Daarop zijn besprekingen gestart met de landelijke vertegenwoordiging van deze bank.

De bank verwees ons door naar hun beleggingsbureau en daarmee zijn de eerste besprekingen geweest. PCI-en kunnen individueel inleggen in een voor dit doel door hun Instellingensdesk beheerd fonds waarvoor DKCI de voorwaarden kan vaststellen. Kosten bij een vermogen

vanaf 2 miljoen bedragen 1 % van de inleg. Bij 15 miljoen kunnen de kosten dalen naar 0,5 %.

Omdat een verdere reactie van het beleggingsbureau uitbleef is contact opgenomen met ABN/Amro.

Deze bank is bereid om samen met de DKCI een op maat gesneden fonds in te richten.

Het belangrijkste van dit voorstel is:

1° ABN/Amro wil samen met vertegenwoordigers van de inleggers een beleggingscommissie vormen. Hierin is ook plaats voor deskundigen uit de dekenaten.

2° Het is een fonds voor gemene rekening hetgeen betekent, dat inleggers eigenaar van hun inleg blijven en de eerste minimale inleg € 50.000 is (Bij het beleggingsbureau € 80.000)..

Bijstortingen per kwartaal bedragen minimaal € 25.000 (Bij het beleggingsbureau € 10.000). PCI-en kunnen ook hun bestaande beleggingen inbrengen.

3° De administratie wordt in een spreadsheet ondergebracht. De deelnemers worden middels kwartaalstaten geïnformeerd over de stand van zaken.

4° De kosten bedragen een fee van € 1000 (eenmalig) en voorts 0,2 % voor mutatiekosten (aan- en verkoop).

Vooraf laatst geeft een aanzienlijke verbetering van de normale kosten en naast het efficiënter en professioneler beleggen moet dat de doorslag geven.

Een bijkomend voordeel is, dat door de grotere portefeuille een betere verdeling over obligaties en aandelen kan worden gekozen, wat op zichzelf al een hogere opbrengst genereert en een betere risicospreiding mogelijk maakt.

5° Het is mogelijk gelden aan het GCF te onttrekken het verdient de aanbeveling, inleg en liquide middelen in evenwicht te houden.

6° Om de cash flow in stand te houden kan elk kwartaal worden uitgekeerd.

Voorstel:

De DKCI gaat in zee met ABN/Amro en stelt het volgende stappenplan voor:

1. Het voorstel in het Deventer D.F.A.'s overleg inbrengen en na verkregen mandaat voorleggen aan de PCI-en in Gelderland Oost. (Het mandaat is inmiddels verkregen.)
2. Een beleggingscommissie samen te stellen en het spreadsheet laten maken.
3. Het GCF te starten in het tweede kwartaal van 2008.
4. Per kwartaal nieuwe deelnemers toelaten.
5. Het GCF uitrollen in de overige dekenaten.
6. De parochies, indien zij dit wensen, aan laten haken.

04 WMO en mantelzorg

Door de invoering van de WMO verandert er veel !

Het lijken twee gescheiden zaken, twee gescheiden werelden: jouw zorg voor je naasten en hetgeen de overheid moet doen.

Graag willen we zaken naar de overheid schuiven: dat is hún verantwoordelijkheid, zij moeten er voor zorgen. In Nederland zijn kerk en staat gescheiden. Daar zijn we blij mee, maar gaan we met die scheiding wel goed om ?

In dit artikel wil ik iets schrijven over de spanning tussen die twee werelden, maar ook over nieuwe mogelijkheden.

We zijn gewend om vanuit de kerk veel te (willen) doen. Diaconie is een opdracht.

Mensen die het moeilijk hebben, moeten we helpen. Of het nu gaat om eenzaamheid, mensen met verdriet of mensen in armoede. In de bijbel lezen we: “Voorwaar, Ik zeg u: Wat gij voor één van mijn geringste broeders hebt gedaan, hebt gij voor Mij gedaan.”(Matt. 24, 40). De werken van barmhartigheid zijn voor mij een belangrijk uitgangspunt en doel in mijn leven. En er gebeurt veel, vaak is het ook vanzelfsprekend. Nederland telt momenteel 3,75 miljoen mantelzorgers. Een mantelzorger is iemand die langdurig zorgt voor een zieke in zijn of haar omgeving. Mantelzorgers worden vaak niet herkend. Zij verzorgen een partner, ouder of vriend. Dat is vaak zo gegroeid. Naast de mantelzorgers zijn er vele vrijwilligers die iets doen voor hun naaste, ook vaak in kerkelijk en parochieel verband. Denk maar aan zieken- en ouderenbezoek. Denk aan aandacht voor nabestaanden. Als het om armoede gaat of om financiële problemen, kan de parochiële caritas tijdelijk een oplossing geven. Ik heb laatst zo € 500,- mogen besteden voor iemand die grote problemen had met huisvesting. Bij de gemeente was er voor deze situatie niets te halen, c.q. te krijgen !

Toch kunnen we terecht de vraag stellen: is het niet een taak voor de overheid om in zulke gevallen in te springen, om bepaalde taken op zich te nemen ? Zijn we niet een beetje verkeerd bezig als we dingen doen die eigenlijk bij de overheid thuis horen ?

Door de invoering per 1 januari 2007 van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (de WMO) is er veel veranderd. Sommige mensen zullen dat gemerkt hebben als het ging om huishoudelijk werk. Omdat er moeilijkheden zijn ontstaan, krijgt dit de laatste weken veel aandacht. Doetinchem voert zelfs actie, omdat men het niet eens is met de regeling. De WMO is meer. Verschillende wetten zijn opgenomen in een nieuwe wet, de WMO, de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning. En de naam zegt het eigenlijk al: het wil ondersteunen. Het doel van de wet is, kort gezegd: meedoen ! Iedere burger moet zelfstandig kunnen leven en actief mee kunnen doen in de samenleving, jong, oud en met welke beperking dan ook. Er zijn negen prestatievelden. Een beetje ingewikkeld om dat kort uit te leggen. Het gaat erom dat mensen allereerst verantwoordelijk worden gehouden voor de invulling van hun eigen leven. Ervaren zij daarin beperkingen, dan moeten zij daarvoor een oplossing zoeken in hun eigen sociale verbanden. De overheid stimuleert dit en regelt pas voorzieningen als mensen hun problemen niet zélf of samen kunnen oplossen.

Kerken beschikken over veel kennis en ervaring rond zorg en welzijn in de samenleving. In principe kunnen kerken betrokken worden bij het overleg, bij het opstellen van adviezen, b.v. in cliëntenraden of in de WMO-adviesraad. Dat zou via de Raad van Kerken kunnen, maar in de RvK zitten wel de grootste kerken van Doetinchem, maar lang niet allemaal. In sommige plaatsen is er daarom een plaatselijk diaconaal beraad. Kerken en parochies zijn niet gewend deze publieke rol te spelen en sommige gemeentes zijn ook niet gewend om kerken te betrekken bij projecten als de WMO, zoals Doetinchem.

De parochies zijn actief op verschillende van de in de WMO gestelde prestatievelden. Het is zaak om elkaar daarop te vinden, b.v. als het gaat om het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid, ondersteuning bij het vele vrijwilligerswerk. Diaconie is en blijft, met of zónder WMO, een kerntaak van de parochie: het helpen van mensen in nood via concrete daden van naastenliefde, het werken aan rechtvaardiger structuren en het bevorderen van de spontane inzet van parochianen. Het is een goed gebruik van kerken om vooral daar in te springen waar (nog) geen voorzieningen voorhanden zijn. Als die er wél zijn, moet daar uiteraard eerst een beroep op worden gedaan. Vooralsnog is het belangrijk kennis te nemen van de mogelijkheden die de WMO biedt, waar mogelijkheden zijn tot samenwerking. Dat moet van twee kanten komen.

Zondag 11 november is het feest van St. Maarten. In de parochie van St. Martinus in Wijnbergen wordt dat jaarlijks gevierd. Eigenlijk zouden we in alle parochies St. Maarten moeten vieren, als dag van de mantelzorg. Martinus deelde zijn mantel in tweeën toen hij, nog een Romeins soldaat, een bedelaar in de kou tegenkwam. Later verscheen Christus hem in een droom, gekleed in diezelfde mantel. St. Martinus is zo te beschouwen als eerste “mantelzorger”.

05 Enkele beschrijvingen, suggestie voor PCI-en en/of gezamenlijke Solidariteitsfondsen

Nota Bene: de beschrijvingen willen opwekken tot een actief beleid, maar dat neemt niet weg dat huursubsidie, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning e.d. altijd als voorliggende voorzieningen beschouwd moeten worden. Het handelen van PCI-en en Solidariteitsfondsen is altijd daarop aanvullend of vindt plaats omdat de betreffende vraag niet in een regeling is onder te brengen.

1. Bijdragen in de kosten van schoolgaande kinderen

Je zult als uitkeringsgerechtigde maar schoolgaande kinderen in het voortgezet onderwijs hebben: Het begint al met een internet abonnement en € 500,- voor schoolboeken. Tal van activiteiten kosten extra geld. € 250,- of nog meer voor een meerdaagse schoolreis is helemaal geen uitzondering.... De “school pukkel” en fietsen die altijd kapot zijn of “gejat”, schoolfeestjes, extra geld voor dit en voor dat ...: elk ouderpaar weet dat schoolgaande kinderen handen vol geld kosten en dat het nooit ophoudt. En vaak gaat het in een gezin om meerdere schoolgaande kinderen.... Natuurlijk kunnen gezinnen met een laag inkomen een beroep doen op regelingen die in het leven zijn geroepen door de gemeente en door de school. Maar dat verschilt wel erg per gemeente en per school, en lang niet alle kosten kunnen in die regelingen ondergebracht worden. Als Caritas of als gezamenlijk Solidariteitsfonds is het zinvol om elk jaar opnieuw bekendheid te geven aan de bereidheid om in bepaalde situaties bij te springen.

Overigens is contact met de scholen over die hoge kosten heel belangrijk. Vaak hebben scholen wel een voorziening ingeval van problemen, maar ze geven daar vaak niet te veel ruchtbaarheid aan om te voorkomen dat er veelvuldig gebruik van wordt gemaakt... En stilzwijgendheid kan de school ook legitimeren om bijv. de “vrijwillige” ouderbijdrage niet te verlagen of zelfs te verhogen!

2. Fiets weg of in onbruik geraakt.

Intensief gebruik kan de oorzaak zijn van het stuk gaan van een fiets. In dat geval is er wel geld nodig voor reparatie en dat is er in sommige één of meerpersoons huishoudens niet. Evenzo kan het gebeuren dat, na zonsondergang, op slot gezette fietsen uit de voortuin verdwijnen. In dat geval is de ramp voor zo'n gezin niet te overzien. Hoe kom je als kind op school of hoe haal je de boodschappen als school en winkel niet op loopafstand van huis liggen? Waar haal je een andere fiets vandaan en vooral, hoe betaal je die?

In dit geval kan een PCI goed werk doen.

3 Opknappen, behangen en schilderen., en indirecte kosten ten gevolge van uithuizig worden van kinderen of een scheiding.

Soms is het interieur onverwacht aan een opknapbeurt toe. De gevolgen van het meeverhuizen van kasten, schilderijen, posters e.d. wordt dan pijnlijk zichtbaar als gevolg van de verkleuring van behang en schilderwerk. De vergoeding voor de aanschaf van duurzame

gebruiksgoederen voorziet hier niet in. Een PCI of een Solidariteitsfonds zou hierin middels geld en menskracht wel kunnen voorzien.

4. Vluchtelingen

Vluchtelingen die, lopend de procedure, nog in Nederland mogen blijven hebben geen status en krijgen geen ondersteuning van overheidswege. Zij zijn voor ondersteuning meestal afhankelijk van de goedgeefsheid van particulieren en kerken.

Sommige asielzoekers hebben in Nederland de erkenning als vluchteling gekregen en mogen hier blijven wonen. In alle gemeenten wonen tientallen van deze "statushouders". Veel van deze families blijven jarenlang aangewezen op een uitkering c.q. een laag inkomen. Dit geldt ook voor mensen die onder het generaal pardon vallen.

* Het komt nogal eens voor dat zo'n familie graag een bezoek wil brengen aan familieleden die in een ander land zijn terechtgekomen of aan bejaarde ouders in het thuisland. Soms kan dat als de situatie in het land is veranderd. De vluchtelingenfamilie spaart vaak jarenlang om de reiskosten bij elkaar te krijgen. Het is dan een geweldige opsteker als ze niet met lege handen op familiebezoek hoeft maar iets mee kan brengen uit het 'rijke' Nederland. Het komt ook voor dat families heel veel moeite doen om bejaarde ouders in staat te stellen hen in Nederland een keer te komen opzoeken. In deze gevallen is een bijdrage vanuit de caritas goed te beargumenteren.

* Ook is het heel zinvol te overleggen met de plaatselijke afdeling van Vluchtelingenwerk die contact heeft met de vluchtelingen en hun inburgeringsprogramma ondersteunt of met Vluchtelingenwerk in het nabije AZC. Bijna altijd probeert Vluchtelingenwerk in *vakanties* ook vluchtelingenkinderen eens een keer naar een dierentuin of pretpark te laten gaan. Bijdragen daartoe moeten bijna altijd extern worden gezocht.

* Vluchtelingenwerk is er trouwens ook bij betrokken als een vluchtelingengezin een haar toegewezen woning in de gemeente betreft. Het van gemeentewege verstrekte bedrag voor de *huisinrichting* is uiteraard krap. Soms kan het op de weg van caritas liggen om een aanvulling op dit bedrag te geven. Overleg tussen PCI-en of een Solidariteitsfonds en Vluchtelingenwerk is zeer zinvol!

5. Betalingsachterstand en schulden

Wie langdurig, zeg drie jaar of langer, van een laag inkomen moet zien rond te komen heeft veel kans in financiële moeilijkheden te geraken. Dit is in de kring van schuldhulpverleners een bekend feit. De kosten voor levensonderhoud stijgen, en de vloerbedekking, de wasmachine, de TV, het strijkijzer, de brommer, de computer, (schoolgaande kinderen!)...: het gaat een keer kapot. Het begint vaak met olopende betalingsachterstanden van huur en energierekeningen.

Soms dreigen afsluitingen of uitzettingen. Legio zijn de voorbeelden van PCI-en die met een bijdrage een korte tijd uitstel of overbrugging mogelijk maken zodat met de woningcorporatie en/of nutsbedrijven over een regeling kan worden overlegd. Dan kan vervolgens, al dan niet met behulp van de sociale dienst, een traject van schuldhulpverlening op gang worden gebracht.

6. Eigen Bijdragen

Eigen bijdragen, bij elke kabinetsformatie en bij elke bezuinigingsoperatie horen we erover. Eigen bijdragen voor huishulp, voor medicijnen, voor dit en voor dat, en ze gaan altijd gepaard met prijsverhogingen op allerlei ander gebied. Het kan heel zinvol zijn voor PCI-en of een Solidariteitsfonds om bij te dragen in deze extra kosten.

7. Professionele hulp als een huwelijk/relatie op de klippen dreigt te lopen.

Armoede en uitsluiting kunnen een onevenredig hoge druk op een huwelijk/relatie leggen. De druk kan zo hoog worden dat de gezinsrelatie op springen komt te staan. De echtelieden leven op gespannen voet en de kinderen lijden onder deze omstandigheden. Er blijven maar twee opties over. Scheiden of met professionele hulp proberen de druk weg te nemen. De eerste optie lijkt de eenvoudigste en goedkoopste oplossing. De tweede optie is voor het echtpaar onbetaalbaar en toch willen ze niet uit elkaar.

Hier hulp te mogen bieden is recht doen aan mensen en is in die zin onbetaalbaar. Er zijn genoeg dienstverlenende organisaties die probleemgezinnen kennen en graag willen helpen maar dit om financiële redenen niet kunnen. Je hoeft dus niet zelf op zoek naar deze gezinnen. Je hoeft je inhoudelijk nergens mee te bemoeien want dat is de taak van de ingehuurde professional. Dat is i.v.m. de privacy ook maar beter zo.

8. Afnemende mobiliteit.

Het overkomt mensen dat hun mobiliteit, om welke reden dan ook, afneemt. Het kan het gevolg van een ongeluk of, minder dramatisch maar daarom niet minder beperkend, als gevolg van het stijgen der jaren zijn. In beide gevallen is hier voor een geloofsgemeenschap een schone taak weggelegd de kerkbetrokkenheid van deze mensen in stand te houden. Natuurlijk is er een taxiregeling maar deze is vooral bedoeld voor familie- en ziekenhuisbezoek. De mensen die het betreft kunnen op twee manieren worden geholpen. En wel met kerktelefoon of middels halen en brengen.

* *Kerktelefoon*: het komt voor dat PCI-en in samenwerking met de gemeente in gezamenlijkheid de gehele of gedeeltelijk de kosten van de kerktelefoon op zich nemen.

* Voor *het halen en brengen* heb je vrijwilligers nodig. Er kan voor worden gekozen om de mensen in het voorbijgaan op te pikken en mee te nemen naar de kerk en op de terugweg naar huis weer thuis af te zetten. Het kan ook zijn dat er echt sprake moet zijn van halen en brengen. In dat geval kan het nodig zijn om een redelijke km vergoeding in het vooruitzicht te stellen en meerdere vrijwilligers voor dit werk te vragen. Dan is het voor de halers en brengers ook mogelijk om eens een kortere of langere tijd op weekend of vakantie te gaan. Vraag de mensen die hier aan meewerken wel of ze een inzittenden verzekering voor hun auto hebben.

Denk er ook aan om in het kader van deze activiteit het woord "Taxi" onder geen beding te gebruiken. Dit kan, in geval van vermeende concurrentievervalsing, door taxibedrijven tegen je worden gebruikt en veel geld gaan kosten.

*In het verlengde hiervan zou je ook kunnen denken aan het, in bijzondere gevallen, geheel of gedeeltelijk vergoeden van reiskosten voor een bezoek aan ouders/kinderen die ver weg wonen. Denk bij bijzondere gevallen aan geboorte, ziekte en overlijden.

9 Verstrek een renteloze lening met het vooropgezette doel deze niet te laten aflossen.

Er zijn talloze redenen te bedenken om dit soort lening te verstrekken. Het argument om te kiezen voor een renteloze lening zonder aflossingsverplichting wordt ingegeven door het feit dat proportionele giften, gaven en/of schenkingen, op de uitkering in mindering worden gebracht. U doet er goed aan om pas in een later stadium te besluiten deze lening als niet inbaar af te schrijven en dit niet op voorhand aan de cliënt mee te delen. Dit om de mensen zelf niet op verkeerde gedachten te brengen en misbruik tegen te gaan maar ook om uitkeringsinstanties niet op idee te brengen dat het hier toch een aanvulling op een uitkering betreft welke alsnog in mindering op de uitkering kan worden gebracht.

10. Een groot en gelovig verlangen naar Maria.

Soms is het goed om mensen een reis naar Lourdes te laten maken. Mensen hebben vaak al zoveel mee en doorgemaakt dat een moment van bezinning op wat geweest is en komen gaat, erg goed is. Als dit dan ook nog eens een keer op een bijzondere plaats als Lourdes mag gebeuren, kan dit een grote innerlijke rust geven en mensen helpen te berusten in de situatie waarin ze verkeren. In deze zin is een bedevaart beslist geen vakantie maar geeft mensen een nieuwe kijk op het leven. Het is heel zinvol voor PCI-en of een Solidariteitsfonds om hieraan mee te werken. Overigens, er zijn enkele ziektekostverzekeraars die een Lourdesreis hebben opgenomen in hun pakket.

11. De dure decembermaand

Voor elke huishouding is de decembermaand een dure maand. dat geldt ook voor mensen die duurzaam (jarenlang) met een laag inkomen moeten zien rond te komen. Als het sowieso aan het eind van de maand al moeilijk is de eindjes aan elkaar te knopen, dan zeker in december! Dat geldt ook voor huishoudingen die een traject van (vaak drie jaar durende) schuldsanering doormaken. Een levensmiddelenpakket of enkele waardebonnen aan het begin van de dure decembermaand kunnen echt van betekenis zijn. Bovendien kan het een blijk van erkenning zijn voor de inspanning en de prestatie die deze mensen moeten leveren.

12. Van harte gegund, maar nergens onder te brengen.

Altijd opnieuw zijn er weer dingen die voor mensen heel belangrijk zijn maar die in geen enkele regeling passen.

Bijvoorbeeld de bejaarde die vanwege de krappe portemonnee heeft afgezien van een onderhoudsabonnement à € 7,- per maand, maar nu een nieuw cilinderslot nodig heeft...

Bijvoorbeeld de alleenstaande moeder die zo graag wil dat haar vriendin de zorg voor haar enig kind overneemt in het geval haarzelf “iets overkomt”. De notariskosten voor deze wilsbeschikking zijn nergens onder te brengen.

Bijvoorbeeld de aangepaste schoenen of die intercom bel naar de bovenetage of de grafleges die om de een of andere reden binnen geen enkele regeling zijn in te passen. Het kan voor mensen in een bepaalde situatie heel belangrijk zijn. In zulke situaties is een PCI of een Solidariteitsfonds heel belangrijk.

06 Herhaalde oproep.

Automatisering is de laatste jaren in het zakelijke en maatschappelijke verkeer een steeds groter gemeengoed geworden. In steeds meer bedrijven en instellingen wordt het niet alleen ingezet voor administratieve doeleinden maar ook als communicatiemiddel bij uitstek gebruikt. Wij willen en kunnen hier niet bij achterblijven. Onze website, dkci-utrecht.nl, was de eerste stap in het volgen van deze maatschappelijke ontwikkeling. Nu willen wij graag de tweede stap zetten en de communicatie met u versnellen en verbeteren.

Om sneller en beter met u te kunnen communiceren vragen wij u of u, voor zover u dat nog niet gedaan hebt, zo vriendelijk wilt zijn uw E-mail adressen aan ons door te mailen. Ook vragen wij u de bestuursleden die op termijn voor herbenoeming in aanmerking komen en nieuwe kandidaten voor uw bestuur, hun E-mail adressen op het voordrachtformulier te laten invullen.

De voordelen van deze communicatievorm zijn:

- Minder papier, minder belasting van het milieu.

- Geen postzegels meer nodig.
- U kunt alles in uw elektronisch archief, op CD of DVD, bewaren en print alleen datgene uit wat voor u van belang is of waar u niet om heen kunt. (Voordracht- en jaarrekening- formulieren.)
- Wij kunnen u informeren over de plaatsing van de DKCI Nieuwsbrief op de website.
- Wij kunnen tijdig uw aandacht vragen voor diaconale onderwerpen, projecten en op handen zijnde activiteiten.

Voor dit doel kunt u uw mail adressen naar één van de drie volgende adressen mailen. dkci@aartsbisdom.nl, disberg@aartsbisdom.nl en kremer@aartsbisdom.nl.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

07 Besturencursus voor PCI-en

De Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling (DKCI) heeft naar aanleiding van het feit dat veel PCI-besturen:

- Vaak onvoldoende op de hoogte zijn van hun juridische verantwoordelijkheid als bestuurder;
- Vaak niet beschikken over een beleidsplan annex begroting;
- Binnen afzienbare tijd terecht zullen komen in een nieuwe situatie vanwege samenwerking/ samenvoeging van parochies.

LUCE/ CRC, onderdeel van de Universiteit van Tilburg, Faculteit Katholieke Theologie, opdracht gegeven een besturencursus voor PCI-besturen op te zetten.

Het doel van de cursus is de kwaliteitsversterking PCI-besturen door hen meer kennis en inzicht te bieden in de juridische en bestuurlijke aspecten van hun werk.

Aangeboden wordt een verkorte besturencursus van één dag (twee dagdelen) rond de verantwoordelijkheid van een PCI-bestuurder. De cursus wordt op een locatie in elk van de vijfdekenaten gegeven, aangeboden door de DKCI en verzorgd door het theologisch instituut Luce.

Dagdeel 1 (structuur): de caritasinstelling als publieke kerkelijke rechtspersoon; het algemeen reglement; doelstelling PCI, mede in relatie tot diaconie; samenstelling en benoeming bestuursleden; taken en bevoegdheden bestuur; inbedding binnen de parochie-gemeenschap(pen), incl. de relatie tot het parochiebestuur; samenwerking en/of fusie van PCI-en; interparochiële caritasinstelling (model); relatie tot dekenale en diocesane niveau; bisschoppelijke machtiging(en).

Toepassing aan de hand van een casus.

Dagdeel 2 (bestuur): besturen als activiteit; (on)bevoegd handelen; bestuurlijke aansprakelijkheid; noodzaak van beleid; beheer van vermogen (begroting, jaarrekening, administratie, beleggen; afdracht); besteding van gelden, mede in relatie tot andere, ook niet-kerkelijke instellingen.

Toepassing aan de hand van een casus.

De praktische kant van de cursus ziet er als volgt uit.

- Het cursusteam bestaat uit mevr. mr. Petra Stassen (docent) en dhr. drs. Henk van Hout (cursusleider)
- De cursus wordt in 2008 gegeven op 08 maart in dekenaat Utrecht, 12 april in dekenaat Twente, 06 september in dekenaat Arnhem, 20 september in dekenaat IJssellanden en op 04 oktober in dekenaat Gelderland Oost.
- De cursusedagen zijn op zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur (incl. lunch)
- De locaties worden in nader overleg met het betreffende dekenaat bepaald
- De groepsgrootte mag 2 à 3 deelnemers per parochieverband zijn
- Syllabus, AR-PCI (regelingen RKK nr. 8) en overig studiemateriaal worden op de cursusedag uitgereikt.
- De kosten van locatie en catering komen voor rekening van het betreffende dekenaat.

08 Structurele inbedding van de diaconie en PCI in de parochie (nieuwe stijl)

Solidariteit en beleid als uitgangspunt voor samengaan

De nieuwe organisatiestructuur van het bisdom begint zijn beslag te krijgen en wordt versterkt door het besluit van de bisdomraad om in 2010 concreet te kunnen spreken over een veertigtal parochies in ons aartsbisdom. Parochies waarbinnen een diversiteit aan geloofsgemeenschap is. Het gaat om de oude parochies maar er kunnen zich ook nieuwe gemeenschapsvormen ontwikkelen.

Zo'n parochie zou binnen het grondgebied dan beschikken over een aantal PCI-en die als zelfstandige groepen binnen die ene parochie voor deeltjes in die ene parochie werken. Dit werkt negatief uit op samenwerking, op netwerken en op het solidariteitsprincipe. Het werkt versnippering in de hand, het roept jalousie op omdat de een rijker is dan de ander en dit kan een eventueel optimaal en efficiënt gebruik van middelen en inzet voor de armen in de parochie in de weg staan.

Vanuit een zorg en verantwoordelijkheid voor de inzet en gebruik van eigen vermogen van de PCI-en zal er zeker weerstand zijn ten opzichte van deze fusie-ontwikkeling. Het is goed om deze weerstand te onderkennen. Tegelijkertijd is het nodig om een zelfreflectie door te voeren naar die weerstand. Deze weerstand zou verminderd dan wel afgebroken kunnen worden door het gesprek te voeren over de opdracht van de PCI. Deze opdracht staat in de realiteit van alle dag, in het moderne tijdsbestek waarin we leven. Hierin zit de uitdaging om te kijken naar de wijze waarop de PCI als instrument voor de evangelische opdracht het best ingezet kan worden voor de noden, voor de armen vanuit de groot-parochie.

Het werk van de PCI dat een lange traditie kent heeft een specifiek eigen opdracht als het om de noden in de samenleving gaat. Deze opdracht die drie taken kent, dient echter volgens het reglement in samenwerking met parochiebestuur en de diaconie van de parochie uitgevoerd te worden. Ook de diaconale beleidsnota In Gods Naam Doen sluit hierbij aan.

Het gaat hierbij om:

- a: het plegen van overleg met bestaande diaconale werkgroepen teneinde de betrokkenheid en activiteit ten aanzien van de caritas te bevorderen bij personen in het gebied van de parochie(s)
- b: het verlenen van financiële medewerking aan taken, welke geacht kunnen worden te behoren tot het terrein van de caritas of diaconie en
- c: het beheer van fondsen en het verwerven van middelen ten dienste van beide bovengenoemde taken.

Organisatorisch betekent dit, op grond van de nieuwe organisatiestructuur, dat ook de PCI-en zich dienen te herstructureren analoog aan de ontwikkelingen in de parochie.

Inhoudelijk staat de kwaliteit van de diaconie centraal waaraan de PCI-en met hun middelen een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Het samengaan van PCI-en bevordert deze kwaliteit en wel om de volgende redenen:

De diaconie in de parochie is gebaat bij een goede samenwerking binnen de vele velden van de diaconie. De nieuwe organisatiestructuur met de profielpastor diaconie stimuleert deze ontwikkeling.

De caritas is binnen de parochie ook zo'n veld. Zij kan met haar middelen het diaconale beleid ondersteunen. Beleid dat gezamenlijk gemaakt wordt en dat via het profielberaad en de pastoraatsgroep gevoed wordt.

Wat betreft het diaconale beleid in de parochie houdt de PCI niet alleen een vanzelfsprekend en geregeld contact gaande met de geprofileerde beroepskracht diaconie maar ook met het diaconie-beraad. Deze bewaakt immers het totale diaconale beleid en komt met ondersteunende voorstellen naar het pastorale team, waar de eindverantwoordelijkheid ligt voor de diaconie als geheel. Dit is van belang om te voorkomen dat er geen twee aansturingpunten komen voor de diaconie in de parochie.

In het diaconaal beraad kan de PCI (gefuseerd) beter dan als losse deeltjes, mede haar diaconale doel realiseren. Ze kan zicht krijgen in de feitelijke ontwikkeling van de diaconie en een antwoord vinden op de vraag waar diaconaal geld en goed en menskracht aan besteed moeten worden in de parochie. Ze kunnen naast nieuwe initiatieven ook hun aandacht behouden voor het lenigen van hedendaagse noden: voor een deel nog individueel zoals men gewend was, maar voor een deel ook via samenwerking met anderen die individuele mensen beter bereiken dan de PCI zelf.

Er zal wel regulier overleg dienen te zijn (minstens eenmaal per jaar) tussen het parochiebestuur en de PCI over de feitelijke financiële ondersteuning van de diaconie. Beiden zijn vanuit hun eigen bevoegdheden verantwoordelijk voor het karakter van de diaconale investeringen

Komt de individuele zorg niet in gevaar bij een grootschalige aanpak?

Voor het ontstaan van parochieverbanden was er in bijna elke parochie een PCI aanwezig. Bij het fuseren van de PCI-en in een groter parochieverband maakt men zich her en daar zorgen of het directe plaatselijke PCI-werk in en buiten de plaatselijke geloofsgemeenschap wel doorgang zal vinden. Het gaat hierbij bv om de persoonlijke kredietverlening en hulp bij budgettering. om ondersteuning van voedselbanken, betrokkenheid bij WMO, inloophuizen, de kerstpakketten.

Deze vaak lokaal gebonden initiatieven zullen binnen het groter geheel niet mogen verdwijnen. Wel zal opnieuw binnen het beleid bekeken moeten op welke wijze deze initiatieven gewaarborgd kunnen blijven, cq worden uitgebreid. Het vraagt om het inventariseren van de inzet van de middelen, om inzicht in geormerkte gelden, het vraagt om een analyse van de sociale en economische problemen die kenmerkend zijn voor het parochiegebied in het bijzonder en van de samenleving waarin we leven. Er kan zelf een caritaswerkgroep voor de parochie in het leven geroepen worden als een diaconale werkgroep van de groot-parochie. In wezen behoren alle diaconale werkgroepen van een parochie tot het netwerk van de parochie en verdienen allen ondersteuning van de PCI naar haar reglement. Door haar krachten te bundelen, door haar financiën bijeen te voegen vervult de PCI-met haar specifieke caritatieve functie een bijzondere rol ten dienste van het diaconale gehalte van de geloofsgemeenschap.

Het voordeel van de fusie is dat de kapitaalkracht groter wordt waardoor nog beter recht gedaan kan worden aan het lenigen van de nood.

Een fusie versterkt het gezicht van de diaconie en tegelijkertijd dat van de geloofsgemeenschap als serieuze gesprekspartner in het maatschappelijk middenveld, daar waar het om de knelpunten binnen een leefbare samenleving gaat.

Er zijn tevens praktische voordelen als het gaat om de bestuursinvulling en menskracht.

En grootschaligheid – en waarover spreken we als we het over de oppervlakte van een parochie hebben – is geen obstakel voor nabijheid mits deze door een goed netwerk en organisatiestructuur voldoende gewaarborgd is. Diaconie gedijt ook het best in een netwerkstructuur.

Uiteindelijk gaat het niet om het beheer van een anoniem kapitaal maar om het zorgvuldig beheer van het geld van de armen en hun noden, dat voor hen alleen geormerkt is.

Een fusie is dan niet alleen een aanrader maar ook een must op grond van solidariteit en kwaliteit.